

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 86/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- osastopäällikkö, ylijohtaja Olli-Pekka Rantala, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikön johtaja, hallitusneuvos Laura Eiro, liikenne- ja viestintäministeriö
- neuvotteleva virkamies Elina Immonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Joel Karjalainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- poliisitarkastaja Jari Pajunen, sisäministeriö
- tieliikennejohtaja Marko Sillanpää, Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi)
- erityisasiantuntija Teemu Toivanen, Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi)
- johtaja Janne Marttinen, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- ylitarkastaja Jarkko Mäki, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- erikoistutkija Jussi Pääkkönen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- johtava asiantuntija Mia Keskinen, Verohallinto
- tarkastuspäällikkö Onni Kulla, Verohallinto
- ylitarkastaja Jarkko Mäki, Verohallinto
- projektijohtaja Markus Kauppinen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- tekninen johtaja Hannu Pellikka, A-Katsastus Group Oy
- tekninen johtaja Timo Ojala, K1 Katsastajat Oy
- johtaja Jari Kujala, Kajon Oy
- toimitusjohtaja Juha Pentikäinen, Lähitaksi Oy
- yhteiskuntasuhteiden johtaja Robert Torvelainen, Uber Finland Oy
- toimitusjohtaja Pekka Rissa, Autoalan Keskusliitto ry
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry
- toimitusjohtaja Anna-Liisa Tarvainen, Liikenneturva
- juristi Joonas Kaunisniemi, Suomen Taksiliitto ry
- kehitysjohtaja Jouni Mutanen, Suomen Taksiliitto ry
- toiminnanjohtaja Björn Ziessler, Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

- toiminnanjohtaja Marko Forsblom, Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Poliisihallitus
- Pääesikunta
- johtaja Janne Marttinen, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- Kansaneläkelaitos
- Järvi-Suomen Matkailu Oy
- Semel Oy
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- Autokatsastajat AK ry
- Autotuojat ja -teollisuus ry
- Koneyrittäjien liitto ry
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- Linja-autoliitto
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Suomen Motoristit ry
- Suomen Taksiliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- ympäristöministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettua lakia. Esitys liittyy hallitusohjelman säädösten sujuvoittamista koskevaan kärkihankkeeseen. Esityksen mukaan ajoneuvojen katsastustoiminta säilyisi edelleen luvanvaraisena, mutta nykyistä toimilupasääntelyä muutettaisiin siten, että katsastusluvat myönnettäisiin jatkossa toimijakohtaisena, eikä toimipaikkakohtaisena kuten nykyisin. Lisäksi nykyinen lupajaottelu eri katsastuslajien sekä kevyiden ja raskaiden ajoneuvojen katsastusten välillä poistuisi. Jatkossa yksi katsastuslupa oikeuttaisi suorittamaan kaikkia katsastuslajeja ja kaikkien ajoneuvoluokkien katsastuksia.

Samalla velvollisuus suorittaa kaikkia luvan mukaisia katsastuksia poistuisi. Katsastusluvan haltijan olisi jatkossa tehtävä ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle kaikista katsastustoimipaikoista, joilla ne suorittavat katsastuksia. Samassa ilmoituksessa olisi myös kuvattava ne katsastuspalvelut, joita kullakin katsastusasemalla tarjotaan.

Vaatimuksia katsastajien jatkokoulutukseen pääsyyn kevennettäisiin. Jatkossa pääsyvaatimukseksi katsastajalta edellytettävään määräaikaikatsastuskoulutuksen kevyiden ajoneuvojen koulutusjaksolle olisi kuuden kuukauden ajoneuvoalan korjaamokokemus taikka vastaavaa kokemus tai osaaminen. Siten muiden soveltuvien ammattikorkeakoulun konetekniikan perus- ja ammat-

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

tiopintojen suorittaneiden tai erikoisammattitutkinnon ja ammattitutkinnon suorittaneiden kokemusvaatimus ei olisi enää tiukempi kuin ammattikorkeakoulun ajoneuvotekniikan perus- ja ammattiopintojen suorittaneiden kokemusvaatimus.

Lisäksi katsastuslupan haltijoihin ja katsastajiin kohdistuvien sanktioiden antamisperusteita täsmennettäisiin. Nykyisestä poiketen Liikenne- ja viestintävirasto voisi asettaa kaikkien antamiensa kieltojen tai määräysten tehosteeksi uhkasakon. Myös niin sanotun testiautotoiminnan säädösperustaa selkiytettäisiin.

Samassa yhteydessä muutettaisiin myös ajoneuvolakia ja mittauslaitelakia taksamittarisääntelyä koskevilta osilta. Muutoksella selkiytettäisiin eduskunnan aiemmin hyväksymällä tavalla sitä, missä tilanteissa taksamittaria olisi käytettävä. Samalla siirrettäisiin mittauslaitelain ja eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain noudattamisen valvonta taksamittareiden osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2019. Laki ajoneuvolain muuttamisesta, laki mittauslaitelain muuttamisesta ja laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ovat tarkoitettu tulemaan voimaan heti kun ne ovat hyväksytyt ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Asiantuntijakuulemisessa hallituksen esityksen katsastussääntelyyn liittyviä muutoksia on pidetty pääosin kannatettavina ja on yhdytty hallituksen esityksen perusteluihin siitä, että esitetty sääntely parantaa muun muassa yritysten mahdollisuuksia tarjota yleisimpiä katsastuksia ja pienentää yritysten investointitarpeita sekä mahdollistaa yritysten erikoistumisen.

Katsastus on lakisääteistä viranomaistoimintaa, ja valiokunta toteaa, että kyse on liikenneturvallisuuden ja ympäristön kannalta keskeisestä toiminnasta. Katsastus on ehdoton peruskivi ja pohja kaikelle ajoneuvojen kuntovalvonnalle. Katsastustoimintaa ja sen laatua tulee kehittää, ja siinä kehitystyössä viranomaisen keinovalikoima sekä resurssit ovat keskeisiä.

Katsastustoiminnan laatu ja valvonta

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota katsastustoiminnan laatuun, viranomaisvalvontaan ja sen resursointiin. Myös liikenne- ja viestintäministeriö on yhtynyt näkemyksiin siitä, että katsastustoiminnan laadussa on nykyisellään parannettavaa. Valiokunta korostaa, että oleellista on katsastustoiminnan laatu riippumatta katsastustoiminnan harjoittajasta. Tämä edellyttää tehokasta viranomaiskontrollia ja luvanvaraisuuden säilyttämistä. Lisäksi on tärkeää, että katsastuslupan haltijan ja katsastajan tulee olla jatkossakin luotettavia.

Poliisihallituksen mukaan on toivottavaa, että etukäteisvalvonta mahdollistaa sitä nyt kevennettäessä myös todellisuudessa katsastustoiminnan tehokkaamman jälkikäteisvalvonnan ja sen, että

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

valvonnassa myös käytetään kaikkia lain mahdollistamia keinoja ja tehdyistä rikkeistä määrätään selkeitä sanktioita laiminlyöntitapauksissa. Pelkkä sanktioiden uhka ei riitä, vaan jälkikäteisvalvonnan pitää olla näyttävää, kattavaa, laadukasta ja vaikuttavaa, jolloin myös katsastustoiminnan laatu paranisi.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää viranomaisvalvonnan tehostamista oikeana työkaluna laadun kehittämisessä. Hallituksen esityksessä on ehdotettu sellaisia muutoksia, jotka ministeriön mukaan vapauttavat katsastustoiminnan valvonnasta vastaavan Liikenne- ja viestintäviraston resursseja etukäteisvalvonnasta jälkikäteisvalvontaan. Ministeriö arvioi tämän tehostavan valvontaan käytettävien resurssien hyödyntämistä ja lisäävän toiminnan vaikuttavuutta. Ministeriön näkemyksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuus hyödyntää ulkoisia asiantuntijoita tehostaa valvontaresurssien käyttöä ja mahdollistaa tehokkaan valvonnan. Valvonnan rajaaminen vain virkатыönä tehtäväksi synnyttäisi ministeriön mukaan toimintaan tehottomuutta, jonka myötä valvontaa voitaisiin tehdä nykyistä vähemmän, ellei valvontaresursseja lisätä nykyisestä. Valvonnan kokonaisvastuu säilyy kuitenkin edelleen Liikenne- ja viestintävirastolla, eikä ministeriö arvioi yksittäisten toimintojen ulkoistuksen heikentävän toiminnan laatua.

Asiantuntijakuulemisessa saadun selvityksen mukaan nykyisellään Liikenne- ja viestintävirastossa katsastusta valvoo ja valvontaa koordinoi vain muutama henkilö. Sen lisäksi katsastusta valvoo katsastustoimipaikka itse omavalvonnan kautta ja digitoitujen katsastusasiakirjojen osalta Liikenne- ja viestintäviraston ostama ulkoinen toimija. Toimipaikkojen valvontakäynneistä vastaa toinen Liikenne- ja viestintäviraston ostama ulkoinen toimija ja toimipaikkojen laitteiden valvonnan osalta kolmas ulkoinen toimija. Testiautotoiminnan kautta valvontaa tulee tekemään neljäs ulkoinen toimija ja laatu järjestelmän osalta sertifiointiyritys, kun siitä taas akkreditoinnin osalta vastaa Finas. Asiantuntijakuulemisessa onkin arvioitu, että valvovien tahojen määrää on vähennettävä vähintään puolella ja että tätä kautta saatu säästö lisäisi tosiasiallisesti myös resursseja.

Valiokunta toteaa, että katsastustoiminnan valvojilla pitää olla riittävät resurssit tehokkaaseen valvontaan. Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että pikimmiten selvitetään, onko nykyinen ulkoistettu malli toimiva vai tuleeko valvonta siirtää Liikenne- ja viestintäviraston hoidettavaksi viranomaistyönä.

Palautteen antaminen. Liikenneturva on lausunnossaan todennut, että kuluttajalla on heikot mahdollisuudet antaa valvovalle viranomaiselle tietoa ja palautetta siitä, että jossain katsastuskokemuksessa ei kaikki ole ollut kohdallaan. Käytettävissä on vain virallinen katsastuspäätöksen oikaisuvaatimus, joka on maksullinen. Liikenne- ja viestintäministeriö on pitänyt kannatettavana esitystä siitä, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi kerätä palautetta katsastajista jollakin kevyemmällä mallilla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tämän tapainen palautemahdollisuus toteutetaan ensi tilassa.

Seuranta

Asiantuntijakuulemisessa on pidetty tärkeänä, että erityisesti raskaan kaluston katsastuspalveluiden hintoja ja saatavuutta seurataan ja niiden kattavuus pyritään turvaamaan. Riittävien katsas-

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

tuspalveluiden tarjontaa ja laatua onkin valiokunnan näkemyksen mukaan syytä seurata lain voimaantulon jälkeen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä esitettyjen muutosten vaikutusten suuruutta ja riittävyyttä on saadun selvityksen mukaan etukäteen vaikea arvioida. Toimialalla tapahtuu parhaillaan muitakin merkittäviä muutoksia. Liikenne- ja viestintäministeriö on katsonut, että katsastustoiminnan laadun kehitystä tulee seurata lähivuosina tarkasti ja, jos katsastustoiminnan laatu ei parane nykyisestä, on syytä ryhtyä jatkotoimenpiteisiin. Ministeriön mukaan Liikenne- ja viestintävirasto seuraa katsastustoiminnan laadun kehitystä ja raportoi siitä säännöllisesti ministeriölle.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että katsastustoiminnan laatua tulee seurata ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin laadun turvaamiseksi. Käsitellessään hallituksen esitystä HE 9/2017 vp eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain ja ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain muuttamisesta eduskunta on vastauksessaan edellyttänyt, että valtioneuvosto seuraa lainsäädännön toimivuutta erityisesti liikenneturvallisuuden osalta. Hallituksen vuosikertomuksessa 2017 todetaan, että lakimuutokset tulivat voimaan keväällä 2018 eikä niiden toimivuudesta ja vaikutuksista voitu tehdä johtopäätöksiä. Valiokunta katsoo, että on syytä hyväksyä uusi lausuma, jossa

eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia sekä katsastustoiminnan laadun kehitystä ja erityisesti valvonnan toimivuutta ja että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin, jos katsastustoiminnan laatu ei parane nykytasosta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. lakiehdotus

Johtolause. Ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain nyt muutettavaksi ehdotettuja pykälä on muutettu niin sanotun virastouudistuksen yhteydessä (HE 61/2018 vp — HE 104/2018 vp — LiVM 23/2018 vp). Valiokunta on korjannut lakiehdotuksen johtolauseita lakiteknisesti siten, että muutokset kohdistuvat oikeaan virastouudistuksen yhteydessä voimaan tulevaan lakiin.

2.—4. lakiehdotus

Hallituksen esitys on annettu juuri ennen liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) taksiliikenteen uudistuksen voimaan tuloa. Valiokunta katsoo, että ei ole riittävää selvitystä eikä tietoa uudistuksen vaikutuksista, joille 2.—4. lakiehdotuksen muutokset voisi perustaa. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 2.—4. lakiehdotusta hylättäväksi.

On syytä kerätä kokemuksia uudistuksen vaikutuksista ja niiden analysoinnin jälkeen palata asian jatkovalmisteluun, mikäli tulokset tai tilanteet sitä edellyttävät.

Palautteen antaminen. Asiantuntijakuulemisen mukaan kuluttajien palautetta taksiuudistuksen vaikutuksista ei aina ole suunnattu viranomaisille. Toimivaltaiset viranomaiset ovat Liikenne- ja

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

viestintävirasto sekä Kilpailu- ja kuluttajavirasto, mutta viranomaisten välinen toimivallan jako ei aina ole kansalaisten tiedossa. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että tulee tiedottaa kuluttajille, miten palautetta uudistuksen seurauksista ja vaikutuksista tulee antaa. Valiokunta pitää välttämättömänä myös helpotettua palautteen antamismahdollisuutta taksiuudistuksen osalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 86/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 86/2018 vp sisältyvän 2.—4. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain (957/2013) 3 §:n 1 momentin 2 kohta, sekä 12, 21 ja 26 §, **sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 12 ja 26 § laissa 939/2018,**

muutetaan 5—8 §, 9 §:n 3 momentin 2 kohta, 13 ja 14 §, 3 luvun otsikko, 15 §:n otsikko, 1 momentti ja 3 momentin 3 kohta, 16 §, 17 §:n 2 momentti, 19 §:n 2 momentti, 21 a §, 4 luvun otsikko, 22 §, 23 §:n 1 momentti, 27 ja 28 §, 29 §:n 1 momentti, 38 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 momentti, 43—45, 48, 50 ja 52 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5, 8, 13, 14 ja 16 §, 19 §:n 2 momentti, 21 a, 22, 27 ja 28 §, 29 §:n 1 momentti, 38 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 momentti sekä 43—45, 48 ja 50 § laissa 939/2018 sekä 7 ja 13 § osaksi laeissa 474/2017 ja 303/2018, 14 § osaksi laissa 474/2017, 21 a § laissa 1387/2015, 45 § osaksi laissa 303/2018 ja 48 § laissa 303/2018, sekä

lisätään lakiin uusi 14 a, 42 a, 43 a ja 43 b § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

2 luku

Katsastuslupa

5 §

Ilman katsastuslupaa suoritettavat katsastuksen osat

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että pakokaasupäästöjen, jarrujärjestelmien, veto-kytkimien ja nopeudenrajoittimien tarkastuksia ja muita katsastustehtävien vähäisiä osia voi suorittaa myös muu kuin se, jolle katsastuslupa on myönnetty (*tarkastuspaikka*). Tarkastuspaikalla on oltava käytettävissään tarvittavat toimitilat, riittävä tarkastuslaitteisto sekä pätevä ja asiantunteva henkilöstö.

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo tarkastuspaikkoja ja voi antaa niille huomautuksen tai varoituksen, jos:

- 1) tarkastuspaikalla ei ole käytettävissä tarvittavia toimitiloja;
- 2) tarkastuspaikalla ei ole käytettävissä riittävää tarkastuslaitteistoa;
- 3) tarkastuslaitteiden huolto tai mittatarkkuuden tarkastus on laiminlyöty; taikka
- 4) tarkastuksia ei ole suoritettu asianmukaisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi päättää, ettei tarkastuspaikan tarkastuksia hyväksytä, jos varoituksesta huolimatta 2 momentissa tarkoitettuja puutteita tai laiminlyöntejä edelleen esiintyy.

Tarkastuspaikoille asetettavista vaatimuksista ja toiminnan valvonnasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tehtävien suorittamisesta annettavista todistuksista ja niiden kelpoisuudesta. Rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään 52 §:ssä.

6 §

Katsastuslupa

Katsastuslupa myönnetään hakemuksesta, ja se oikeuttaa kevyiden ja raskaiden ajoneuvojen määräaikaais-, valvonta-, rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastuksiin.

7 §

Katsastusluvan myöntämisen edellytykset

Katsastusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hakijalla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa;
- 2) hakija ei ole konkurssissa ja, jos hakija on luonnollinen henkilö, hän on täysi-ikäinen eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu;
- 3) hakija on luotettava;
- 4) hakijan toiminta on järjestetty siten, ettei hakijan harjoittama muu ajoneuvoihin liittyvä toiminta kuin katsastustoiminta vaikuta katsastuksen lopputulokseen;
- 5) hakija pystyy varmistamaan toiminnan riittävän korkean laadun, ja hakijalla on laadunhallintajärjestelmien vaatimuksia koskevan standardin SFS-EN ISO 9001:2008 tai tätä uudemman

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

kyseisen standardin vaatimukset täyttävä, akkreditoitun sertifiointielimen sertifioima riittävän laaja laadunhallintajärjestelmä, jossa on otettu huomioon katsastustoiminnalle säädetyt ja määrätty vaatimukset taikka standardin SFS-EN ISO/IEC 17020:2012 tai tätä uudemman kyseisen standardin vaatimukset täyttävä akkreditoitu laatujärjestelmä;

6) hakijalla on asianmukaiset yhteydet liikenneasioiden rekisteriin.

Katsastuslupaa ei myönnetä, jos hakemuksesta tai olosuhteista muuten käy ilmi, että hakemukseen liittyvät järjestelyt on tehty katsastuslupan edellytyksiä koskevien säännösten kiertämiseksi.

8 §

Lupa raskaiden ajoneuvojen katsastukseen poikkeuksellisin edellytyksin

Jos seudun raskaiden ajoneuvojen katsastuspalvelujen tarjonta on puutteellista, Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää poikkeuslupan raskaiden ajoneuvojen katsastuksiin katsastuslupan haltijalle, jonka toimipaikan tilat tai laitteet eivät vähäisiltä osin täytä raskaiden ajoneuvojen katsastuksiin kohdistuvia tässä laissa taikka sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia.

Katsastuspalvelujen tarjonnan puutteellisuutta arvioidessaan Liikenne- ja viestintäviraston on otettava huomioon ainakin alueen raskaiden ajoneuvojen katsastuspalvelujen saatavuus, seudun tyypilliset asiointimatkat ja katsastusvelvollisuuden alaisten raskaiden ajoneuvojen määrä.

Liikenne- ja viestintäviraston on peruutettava tässä pykälässä tarkoitettu poikkeuslupa, jos 1 momentissa tarkoitettu katsastuspalvelujen puutteellisuutta koskeva edellytys ei enää täyty. Peruutetun luvan mukainen toiminta on lopetettava viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun puute palvelujen tarjonnassa on poistunut.

9 §

Hakijan luotettavuuden arviointi

Hakijaa tai 1 momentissa tarkoitettua muuta henkilöä ei myöskään pidetä luotettavana:

2) enintään viiden vuoden ajan aiemman toiminnan perusteella, jos hakija tai henkilö on toiminnallaan aiheuttanut muusta kuin tässä pykälässä tarkoitettua syytä katsastuslupan peruuttamisen 43 a §:n nojalla; taikka

13 §

Katsastuslupan hakeminen

Katsastuslupaa haetaan kirjallisesti Liikenne- ja viestintävirastolta. Hakemukseen on liitettävä:

1) yhtiömuodossa toimivalta hakijalta kaupparekisteriote tai muu vastaava selvitys sekä selvitys yhtiön omistussuhteista;

2) selvitys siitä, miten hakija varmistaa toimintansa riittävän korkean laadun, ja selvitys 7 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua järjestelmästä;

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

- 3) selvitys siitä, miten hakija järjestää toimintansa siten, ettei hakijan harjoittama muu ajoneuvoihin liittyvä toiminta kuin katsastustoiminta vaikuta katsastuksen lopputulokseen;
- 4) selvitys siitä, miten hakijan on tarkoitus toteuttaa yhteydet liikenneasioiden rekisteriin;
- 5) selvitys siitä, miten hakija sekä yhtiömuodossa toimivan hakijaan määräävässä asemassa oleva täyttää hakemuksen mukaisen toiminnan vaatimukset.

14 §

Katsastusluvan myöntäminen

Liikenne- ja viestintäviraston tulee myöntää katsastuslupa hakijalle, joka täyttää 7 §:ssä säädetty edellytykset.

14 a §

Katsastustoiminnan aloittamista koskeva ilmoitus

Ennen katsastustoiminnan aloittamista katsastustoimipaikalla, katsastusluvan haltijan on tehtävä Liikenne- ja viestintävirastolle ilmoitus, joka sisältää seuraavat tiedot:

- 1) toiminnan alkamisajankohta;
- 2) katsastustoimipaikan sijainti;
- 3) katsastustoiminnassa käytettävät toimitilat ja laitteet;
- 4) katsastustoimipaikalla tarjottavat katsastuspalvelut;
- 5) katsastustoimipaikan yhteyshenkilö.

Ilmoitus on tehtävä viimeistään 14 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Jos katsastusluvan haltija harjoittaa katsastustoimintaa usealla katsastustoimipaikalla, ilmoitus on tehtävä jokaisesta toimipaikasta. Katsastusluvan haltija on velvollinen viipymättä ilmoittamaan Liikenne- ja viestintävirastolle 1 momentissa mainituissa tiedoissa tapahtuvista muutoksista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen toimittamisesta ja sisällöstä.

3 luku

Katsastajaa koskevat vaatimukset

15 §

Katsastajan luotettavuus

Katsastajan on oltava luotettava.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua henkilöä ei myöskään pidetä luotettavana:

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

3) enintään viiden vuoden ajan, jos hän on toiminnallaan aiheuttanut muusta kuin tässä pykälässä tarkoitettusta syystä katsastusluvan peruuttamisen 43 a §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla; taikka

16 §

Katsastajan luotettavuudesta päättäminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi päättää erikseen katsastajan pyynnöstä taikka muutoin tarvittaessa, katsotaanko katsastaja luotettavaksi. Sakkorangaistukseen tuomittu tai määrätty katsotaan sopimattomaksi katsastustehtäviin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Katsastajan rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään 52 §:ssä.

17 §

Katsastajan ammattitaitovaatimukset

Katsastajalta edellytetään lisäksi alalle soveltuvaa ajoneuvojen korjaamokokemusta taikka vastaavaa kokemusta tai osaamista sekä jatkokoulutukseen liittyvää käytännön kokemusta katsastustehtävistä.

19 §

Katsastajan jatkokoulutus

Pääsyaatimuksena 1 momentissa tarkoitetun määräaikaikatsastuskoulutuksen kevyiden ajoneuvojen koulutusjaksolle on kuuden kuukauden ajoneuvoalan korjaamokokemus taikka vastaava kokemus tai osaaminen.

21 a §

Ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen

Edellä 17—19 §:ssä tarkoitetun koulutusvaatimuksen täyttää myös hakija, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnettyjen muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksen tekee Liikenne- ja viestintävirasto. Tämän lain 32 §:ssä tarkoitetun jatkokoulutusluvan saanut koulutuksen antaja ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat järjestää hakijalle ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun kelpoisuuskokeen.

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

4 luku

Katsastustoimintaa koskevat yleiset vaatimukset

22 §

Katsastustoimipaikan toimintaa, toimitiloja ja katsastuslaitteita koskevat vaatimukset

Katsastustoimipaikan toiminta on järjestettävä siten, että katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti ja niiden riittävän korkeasta laadusta voidaan varmistua.

Riittävinä toimitiloina pidetään tiloja, joissa katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti ja säästä riippumatta. Katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti, jos katsastustoimipaikalla on katsastuksia varten laitteet ja varusteet, jotka soveltuvat toimipaikalla katsastettavien ajoneuvojen katsastuksiin.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat tekniset määräykset kuhunkin katsastuslajiin soveltuvista katsastuslaitteista, katsastusvarusteista ja katsastustoimipaikan tiloista.

23 §

Tasapuolisuus katsastustoiminnassa

Katsastusluvan haltijan on suoritettava katsastuspalveluja, joita se on 14 a §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa kertonut tarjoavansa. Palveluja on tarjottava jokaiselle niitä haluavalle.

27 §

Katsastusasiakirjojen säilyttäminen ja luovuttaminen

Katsastusluvan haltijan on lähetettävä rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastusta koskevat todistukset ja muut asiakirjat Liikenne- ja viestintävirastolle säilytettäväksi mahdollisimman pian sen jälkeen, kun katsastus on suoritettu loppuun. Liikenne- ja viestintävirasto saa salassapitosäonnösten estämättä luovuttaa näitä todistuksia ja asiakirjoja sekä muita katsastustoiminnassa tarvittavia asiakirjoja teknisellä käyttöyhteydellä katsastustoimipaikoille katsastustoimintaa varten.

Katsastusluvan haltijan on säilytettävä muut kuin 1 momentissa tarkoitetut katsastusta koskevat todistukset ja muut asiakirjat. Määräaikaiskatsastusta koskevat asiakirjat ja tarkastustodistukset säilytetään vähintään kaksi vuotta ja muut asiakirjat vähintään 15 vuotta.

28 §

Katsastustoiminnan päättyminen

Katsastustoiminnan keskeytyessä tai päättyessä katsastusluvan haltijan on toimitettava katsastuksen suorittamiseen välittömästi liittyvät asiakirjat ja lomakkeet Liikenne- ja viestintävirastolle sen pyynnöstä. Näihin asiakirjoihin sovelletaan muutoin, mitä 27 §:ssä säädetään katsastusasiakirjojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

29 §

Jatkokoulutuksen antaja

Katsastajien jatkokoulutusta antavalla on oltava Liikenne- ja viestintäviraston myöntämä lupa jatkokoulutuksen antamiseen. Liikenne- ja viestintävirasto antaa luvan myös yksittäisen täydennyskoulutustilaisuuden järjestämiseen. Tällaisen tilaisuuden järjestäjään sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään jatkokoulutusluvan hakijasta ja jatkokoulutusluvan myöntämisestä.

38 §

Tietojen antaminen valvontaviranomaiselle

Katsastusluvan ja jatkokoulutusluvan haltijoiden on viipymättä ilmoitettava toiminnasta vastaavien henkilöiden ja 9 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden vaihdoksista sekä muista toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle. Katsastusluvan haltijan on lisäksi ilmoitettava virastolle omistussuhteissaan tapahtuneista muutoksista.

41 §

Katsastetun ajoneuvon tarkastus

Katsastustoimipaikan katsastustehtävien valvomiseksi Liikenne- ja viestintävirasto saa heti katsastuksen jälkeen suorittaa ajoneuvolle katsastusta vastaavan tarkastuksen tai osan siitä. Tarkastuksen suorittamiseksi Liikenne- ja viestintäviraston virkamies saa pysäyttää ajoneuvon ennen sen poistumista katsastustoimipaikalta. Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää tarkastuksessa apunaan yksityistä palvelun tuottajaa, joka täyttää 40 §:n 2 momentissa säädetyt vaatimukset. Tarkastus tulee suorittaa siten, että siitä aiheutuu uudelleen tarkastettavan ajoneuvon kuljettajalle mahdollisimman vähän vaivaa.

42 a §

Testiauton käyttö katsastustoiminnan valvonnassa

Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää katsastustoiminnan valvonnassa testiautoa, johon on etukäteen tehty tietyt viat. Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää testiautoa katsastustoimipaikoilla katsastuksessa ja arvioida testiautolle tehtyjen katsastusten tulosten perusteella katsastustoiminnan laatua kyseisellä toimipaikalla.

Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä testiautotoimintaa varten muutoksia testiauton rekisteritietoihin liikenneasioiden rekisteriin.

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

43 §

Katsastusluvan haltijalle annettava varoitus

Liikenne- ja viestintäviraston on annettava katsastusluvan haltijalle varoitus, jos katsastusluvan haltija ei enää täytä katsastusluvan myöntämisen edellytyksiä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa katsastusluvan haltijalle varoituksen, jos on perusteltua syytä epäillä, ettei katsastusluvan haltija pysty varmistamaan katsastustoiminnan riittävän korkeaa laatua tai on jättänyt noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita säännöksiä tai määräyksiä taikka katsastusluvan ehtoja.

Jos varoituksen antamisen peruste on sellainen, että se voidaan korjata, Liikenne- ja viestintäviraston on ennen varoituksen antamista annettava luvanhaltijalle mahdollisuus kohtuullisessa määräajassa korjata puute tai laiminlyönti.

43 a §

Katsastusluvan peruuttaminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa katsastusluvan, jos:

1) katsastusluvan haltija annetusta varoituksesta huolimatta:

a) ei enää täytä katsastusluvan myöntämisen edellytyksiä;

b) ei pysty varmistamaan katsastustoiminnan riittävän korkeaa laatua; tai

c) on jättänyt noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita kuin a tai b alakohtaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä taikka katsastusluvan ehtoja; taikka

2) on ilmeistä, että katsastustoimipaikan toiminnassa havaittuja epäkohtia ei ole korjattu 43 b §:ssä tarkoitettussa määräajassa.

Edellä 1 momentin 1 kohdan b ja c alakohdan perusteella peruutus määrätään olemaan voimassa toiminnassa esiintyneiden puutteiden, rikkomusten tai laiminlyöntien vakavuuteen suhteutettuna määräajan.

Katsastuslupa voidaan peruuttaa kokonaan, jos 1 momentissa tarkoitettu puute, rikkomus tai laiminlyönti on vakava tai olennainen eikä lievempää seuraamusta voida pitää riittävänä taikka 1 momentin 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettua epäkohtaa ei ole korjattu 2 momentin mukaisessa määräajassa.

43 b §

Katsastusten suorittamiskielto katsastustoimipaikalle

Liikenne- ja viestintävirasto voi katsastusluvan peruuttamisen sijasta enintään kuuden kuukauden määräajaksi kieltää katsastusten suorittamisen katsastustoimipaikalla, jos katsastustoimipaikalla on katsastusluvan haltijalle annetusta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta:

1) hyväksytty tai hylätty ajoneuvoja, joiden kaikkia ilmeisiä vikoja tai puutteita ei ole huomiotu;

2) jätetty noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita kuin 1 kohtaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

Liikenne- ja viestintävirasto voi lisäksi kieltää kokonaan katsastusten suorittamisen katsastustoimipaikalla, jos on ilmeistä, ettei katsastustoimipaikalla pystytä varmistamaan katsastustoiminnan riittävän korkeaa laatua.

44 §

Katsastusten suorittamiskielto ja varoitus katsastajalle

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa katsastajalle varoituksen, jos hän on katsastuksessa:

- 1) hyväksynyt liikenteessä käytettäväksi ajoneuvon, jossa on ollut vaarallinen vika tai puutteellisuus;
- 2) hyväksynyt tai hylännyt ajoneuvoja, joiden kaikkia ilmeisiä vikoja tai puutteita ei ole huomioitu; tai
- 3) jättänyt noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita kuin 1 tai 2 kohtaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi enintään kuuden kuukauden määräajaksi kieltää katsastajaa suorittamasta katsastuksia, jos hän annetusta varoituksesta huolimatta menettelee 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

45 §

Väliaikaiset toimenpiteet katsastustoiminnan puutteiden johdosta

Jos on ilmeistä, että katsastusluvan haltijan tai katsastajan katsastustoiminnassa on olennaisia puutteita tai väärinkäytöksiä, Liikenne- ja viestintävirasto voi väliaikaisesti kieltää katsastusluvan haltijan katsastustoiminnan harjoittamisen ja katsastajan katsastusten suorittamisen sekä tarvittaessa estää katsastusluvan haltijaa tai katsastajaa käyttämästä liikenneasioiden rekisteriä ja tallettamasta tietoja tietojärjestelmään. Väliaikainen kieltäminen sekä käytön ja tallettamisen estäminen ovat voimassa, kunnes katsastusluvan peruuttamista tai katsastajan katsastusten suorittamisen kieltämistä koskeva asia on lopullisesti ratkaistu 43 a tai 44 §:n nojalla. Asia on ratkaistava ilman aiheutonta viivytystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja väliaikaista kieltämistä sekä tietojärjestelmän käytön ja tallettamisen estämistä koskevia päätöksiä on noudatettava päätöksistä tehdyistä valituksista huolimatta.

48 §

Henkilörekisteritiedot

Liikenne- ja viestintävirastolla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada tarpeellisia tietoja rikosrekisteristä ja liikenneasioiden rekisteristä katsastusluvan myöntämisestä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä, 10 ja 16 §:ssä tarkoitettua päätöksentekoa ja 6 luvussa tarkoitettua valvontaa varten. Tieto rikoksesta voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 43 ja 43 a §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden yhteydessä katsastusluvan haltijalle sekä 10 ja 16 §:ssä tarkoitettujen päätösten yhteydessä päätöstä pyytäneelle katsastusluvan hakijalle tai 9 §:ssä tarkoitettulle henkilölle sekä päätöstä pyytäneelle katsastajalle.

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

50 §

Uhkasakko

Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa tämän lain nojalla antamansa käskyn tai kiellon tehoseksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

52 §

Virkavastuu

Katsastajaan katsastukseen liittyvissä tehtävissä, katsastajien jatkokoulutustoiminnasta vastaavaan henkilöön ja jatkokoulutusta antavaan henkilöön jatkokoulutukseen liittyvissä tehtävissä sekä 5, 40 ja 41 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia suorittavaan henkilöön kyseisissä tehtävissä sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva katsastuslupa on voimassa 31 päivään joulukuuta 2019 ja sen nojalla katsastustoimintaa harjoitetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Valiokunta ehdottaa, että hallituksen esitykseen HE 86/2018 vp sisältyvät 2.—4. lakiehdotus hylätään.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkoin uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia sekä katsastustoiminnan laadun kehitystä ja erityisesti valvonnan toimivuutta ja että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin, jos katsastustoiminnan laatu ei parane nykytasosta.

Helsingissä 31.1.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Markku Pakkanen kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Mats Löfström r

Valiokunnan mietintö LiVM 37/2018 vp

jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker